

(quamvis aliter sit beatus sine peccato, aliter autem beatus cui non imputat Dominus peccatum (*Psal. xxvi, 9.*), non nimis existimo reluctandum. Scio enim quibusdam esse visum, quorum de hac re sententiam non audeo reprehendere, quanquam nec defendere valeam¹. Sed plane quisquis negat, nos orare debere,

ne intremus in tentationem (negat autem hoc qui contendit ad non peccandum gratiæ Dei adiutorium non esse homini necessarium, sed sola lege accepta humanam sufficere voluntatem); ab auribus omnium removendum, et ore omnium anathemandum esse non dubito.

¹ Manuscripti tres Gallicani et duo Vaticani, *audeam*.

ADMONITIO

IN LIBRUM DE GESTIS PELAGII.

Anno Christi 415 Pelagius apud Palæstinam hæresis postulatus, in iudicium semel atque iterum adducitur. In primo quidem iudicio, quod Joannes Jerosolymorum episcopus in presbyterorum conventu die circiter trigesima julii habuit, nulla gesta confecta esse scribit Augustinus in subsequente libro, nn. 33, 55. Tempus hujus conventus ac diem licuit ab Orosio Hispano presbytero discere, qui conventui eidem interfuit, et ex ejus actis nonnulla memoratu digna litteris consignavit in Apologia sua (a): ubi multis ex utraque parte actitatis tandem Joannem episcopum novissimam sententiam protulisse dicit, ut ad beatum Innocentium papam Romanum fratres et epistolæ mitterentur, universis quod ille decerneret secuturis.

Alterum postea iudicium cum gestorum conscriptione habitum fuit apud Diospolim, Palæstinæ urbem, ab episcopis quatuordecim. Singulos episcopos suis ipsorum nominibus laudat Augustinus in libro primo contra Julianum, nn. 19, 32, hoc ordine: Eulogium, Joannem, Ammonianum, Porphyrium, Eutonium, Porphyrium alium, Fidum, Zoninum, Zoboenum, Nymphidium, Chromatium, Jovinum, Eleutherium, et Clematium. Porro quin Eulogius ipse Cæsareensis episcopus ac provinciæ Palæstinæ primas fuerit, ambigit nemo: quippe cum aliis tredecim episcopis, ipsimet etiam Joanni Jerosolymitano, constanter ab Augustino præponatur.

Synodum Natali Dominico imminente celebratam intelligimus ex Luciani epistola de Revelatione corporis Stephani martyris (b). Nam ubi narravit tres visiones anno 415 sibi divinitus ostensas, primam die tertia decembris, secundam die decima, tertiam die decima septima, tumque se Joanni apud Jerosolymam rem nuntiasset, sibi vero ab Joanne jussum ut sepulcrum effossa terra quæreret: testatur deinde se reperto sepulcro mox ad Joannem rursus adiisse, cum esset, ait, in *Lidda, quæ est Diaspolis, synodum agens*. Hoc nimirum in diem circiter vigesimam primam decembris incidit: siquidem pergit Lucianus, Joannem assumptis secum alijs duobus episcopis, Eutonio Sebastensi, et Eleutherio Jerichontino, venisse, atque iis præsentibus Martyris reliquias die vigesima sexta ejusdem mensis translatas fuisse.

Pelagii causam in synodo defendisse Annianus quidam diaconus Celedensis putatur, eruditus nonnullis de hoc diacono, quam de Pelagio, facilius interpretantibus Hieronymum Alypio et Augustino, epistola inter Augustinianas 202, n. 2, scribentem: *Quidquid enim in illa miserabili synodo Diospolitana dixisse se denegat, in hoc opere profitetur*. Ubi Diospolitana synodus Hieronymus miserabilem dixit, non ob aliud, opinamur, nisi quod a Pelagio delusam ex actis cognosceret. Innocentius papa visis iisdem actis professus est, se non posse, episcoporum illorum nec culpæ, nec approbare iudicium (epist. 183, inter Augustinianas, n. 4). Cæterum Augustinus illos in subsequente libro, n. 4, pios iudices, et libro primo contra Julianum, n. 19, catholicos iudices vocat, qui Pelagium objectos sibi errores ejurantem, arbitrati catholicum, absolverunt: sæpe vero eosdem quatuordecim antistites contra Julianum veritatis catholicæ testes citat.

De Synodi gestis, præter auditum, nihil habere se significabat in epistolis 175, n. 4, et 177, n. 2, ad Innocentium datis anno 416. Et Joannem Jerosolymitanum ut illa sibi transmitteret, enixe petebat, epistola 179, n. 4. Sed ea penes ipsum erant, cum epistolam 186 ad Paulinum circa medium annum 417 scripsit. Hic itaque liber, post accepta gesta continuo editus, ad initium ejusdem anni 417 revocatur.

Etsi autem hoc opus in libro de Peccato originali, n. 15, vocetur, *De Gestis Palæstinis*; quo id ipsum titule designat Prosper in libro contra Collatorem, cap. 43; tamen retinenda inscriptio, *De Gestis Pelagii*, quæ et antiquis exemplaribus, et ipsi Retractationi operis (*Retract. lib. 2, cap. 47*), ab Augustino recognita, præfigitur. Sic videlicet opus inscripsit, sive quod jam vulgo receptum esset, ut gesta Pelagii purgationisque ipsius dicerentur (c), quibus se illum purgatum jactabat; sive quod hic agendum esset de ipsis gestis quæ idem ille prius emiserat breviata et corrupta. Hinc Possidius in Indiculo, cap. 4, *Contra Gesta Pelagii* librum nuncupavit.

Ex eo libro Photius Diospolitanae synodi notitiam cepit perquam accuratam, et bibliothecæ suæ codici 54

(a) Vide infra, Append. parte 2.

(b) Exstat in Appendice toni 7.

(c) Lib. de Gestis Pelagii, n. 53.

commendavit (a). Atque hinc intelligas eum Augustini librum ex illis esse, quos in græcum sermonem translatos narrat Possidius in ejus Vita, cap. 11 vel 21, n. 59. Aurelium ipsum, cui liber scriptus est, Carthaginis episcopum Photius ibidem, et ante illum Prosper in libro contra Collatorem, cap. 43, appellavit. Id si non docebat olim titulus, ambo ex libri lectione, n. 23, nullo negotio compererunt.

(a) Vide infra, Append. parte 2. M.

In librum de Gestis Pelagii, vide lib. 2, cap. 47, Retractationum, t. 1, col. 649, a verbis, Per idem tempus, usque ad verba, Posteaquam in manus nostras. M.

S. AURELII AUGUSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI DE GESTIS PELAGII

Ad Aurelium episcopum.

LIBER UNUS¹ (a).

Singula errorum capita Pelagio apud Palæstinam Synodum objecta, cum ejusdem ad illa responsionibus, minutatim excutuntur. Quamquam autem absolutionem a Synodo Pelagius consecutus sit, in eo tamen residere adhuc suspicionem hæreseos, monstrat Augustinus: ac denique hominem Synodi sententia sic esse absolutum, ut ipsa hæresis, propter quam in judicium venit, incunctanter damnata fuerit.

¶ Posteaquam in manus nostras², sancte papa Aureli, ecclesiastica gesta venerunt, ubi Pelagius ab episcopis quatuordecim provinciæ Palæstinæ catholicus est pronuntiatus, cunctatio mea terminum accepit, qua disserere aliquid plenius atque fidentius de ipsa ejus defensione dubitabam. Hanc enim jam in quadam chartula, quam mihi ipse miserat, legeram (b). Sed quia ejus cum illa nullas a se (c) datas litteras sumpseram, verebar ne aliquid aliter in meis verbis inveniretur, quam legeretur episcopalibus gestis: atque ita forsitan negante Pelagio quod ipse mihi illam chartulam miserat, quoniam facile convinci uno teste non posset, ego potius ab iis qui ei neganti faverent, aut suppositæ falsitatis, aut, ut mitius dicam, temerariæ credulitatis arguerer. Nunc ergo cum ea pertracto quæ gesta testantur³, jam quantum mihi videtur⁴, utrum pro se ille sic egerit, dubitatione sub-

lata, profecto et de ipsius defensione, et de hoc opere nostro Sanctitas tua, atque omnis qui legerit, facilius et certius judicabit.

CAPUT PRIMUM. — 2. Primum itaque Domino Deo, rectori custodique meo⁵, ineffabiles ago gratias, quod me de sanctis fratribus et coepiscopis nostris, qui in ea causa judices consederunt, opinio non fellit. Responsiones enim ejus non immerito approbaverunt, non curantes quomodo ea quæ objiciebantur, in opusculis suis posuerit, sed quid de his in præsentī examinatione responderit. Alia est enim causa fidei non sanæ, alia locutionis incautæ. Denique in his quæ de libello, quem dederunt (a) sancti fratres et coepiscopi nostri Galli, Heros et Lazarus, qui propter gravem (sicut postea probabilius comperimus) unius eorum ægritudinem, præsentēs esse minime poterunt, recitata sunt objecta Pelagio, illud est primum,

ADMONITIO PP. BENEDICTINORUM.

Liber de Gestis Pelagii ab innumeris mendis purgatus est auxilio veterum exemplarium, Gallicani quidem unius ex bibliotheca Colbertina, et Italicorum quatuor, Romani scilicet, cujus variantes lectiones ad oram sui libri Velserus adscripsit, et aliorum trium manuscriptorum quæ in bibliothecis Magni Ducis Florentiæ asservantur. Editiones porro ejusdem opusculi quatuor inter se contulimus: Vels., id est, quæ Marco Velsero et Antonio Velsero procurantibus, anno Christi 1611 Augustæ Vindelicorum confecta est; et Suar., quæ per Franciscum Suarez ab exemplari, quod ipsi vir eruditus, et omni, ut ait, fide dignus dedit, expressa est, atque post ipsius obitum in prolegomeno sexto ad libros de Gratia, capite septimo vulgata; item editionem Mas., quæ nimirum ex Bernardi Masii officina prodiit Lovanii, anno 1647; ac denique Vign., id est, eam quam Hieronymus Vignierius in Augustiniano Supplemento edi curavit.

Comparavimus præterea eas omnes editiones initio Retr. et Confess., t. 1, memoratas. M.

¹ Titulus in editionibus erat: *Divi Aurelii Augustini Hipponensis episcopi liber ad sanctum episcopum Aurelium de Gestis Pelagii, contra adversarios gratiæ Domini nostri Jesu Christi.*

² Editio Velseri et Colbertinus Ms., *vestras*. At in editionibus aliis emendatum est, *nostras*: merito quidem et suffragante libro secundo Retractationum, cap. 47.

³ Sic veteres codices, Vaticanus et Colbertinus. Editi vero: *Nunc pertracto ergo quæ gesta testantur.*

⁴ Editio Velseri omnium prima, et Mss., *jam quantum mihi videbar.*

(a) Scriptus sub initium anni 41

(b) Vide infra, n. 37.

(c) Forte, *ad me.*

⁵ Colbertinus Ms., *nostro.*

(a) Eulogio episcopo: infra, n. 9.